

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XXIV. Ex anima rationali divinam ostendi posse Trinitatem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

CAPVT XXIII.

Quomodo per rationalem creaturam ostenditur rerum Creator esse aeternus.

PRIMUM ergo est ac principale sapientiae sacramentum sapientia creata, id est, rationalis creatura, quae quia secundum aliquid visibilis est, secundum aliquid invisibilis, ianua contemplationis facta est pariter & via: in quantum visibilis, est ianua; in quantum invisibilis, est via. Ianua est, quia ingredienti ad contemplationem animo primum aditum pendit: via est, quia currentem in contemplationem ad finem animam perducit. Ianua est, quia quodammodo invisibilia visibilibus ostendit: via est, quia de visibilibus per invisibilia omnes usque ad visibilibus pariter & invisibilibus Creatorem videndum perducit.

Hoc in semetipso potest agnoscere homo: nemo enim esse sanus sapiens, qui se esse non videat. Et tamen homo, si verè quod ipse est attendere coeperit, omnium quae in se vel videntur, vel videri possunt, nihil se esse intelligit. Illud namque quod in nobis rationis capax est, quamvis (ut ita dicam) infusum & commixtum carni sit, ipsum tamen se à substantia carnis propria ratione secerit, & alienum esse intelligit. Cur ergo homo invisibilia esse dubitet, qui idipsum quod verè homo est, de cuius existentia nequaquam dubitat, invisibile esse videtur? Ianua ergo contemplationis homini aperitur, quando ipse, sua se ratione ducente, ad se cognoscendum ingreditur. Ingresso autem via usque ad finem currente restat, ut scilicet quis se ex consideratione propria ad agnitionem Creatoris sui perveniat.

Illud namque in nobis quod carnis non habet essentiam, à carne non potest habere materiam; sed sicut diversum est à carne, ita alienum se sentit à carnis origine: initium tamen se habere in hoc verissime agnoscit, quod cum se intelligat esse, semper se fuisse non meminit: cum tamen nesciens intellectus esse non possit. Si ergo intellectus esse non potest nisi intelligens, restat ut quæsi hō semper intellexisse cognoscimus, non semper fuisse, ac per hoc aliquando coepisse credam. Sed sicut per jam dictum est, quod spiritalem habet essentiam, non potest originem habere corpoream: quia quidquid ex materia præcæpente traducitur, corporeum esse comprobatur. Si igitur invisibile nostrum initium habuerit, superest ut non de præcæpente materia, sed de nihilo factum sit.

Quod autem nil est, esse sibi dare non potest, & idcirco quidquid initium habuerit, dubium non est quin ab alio esse acceperit. Quod autem à se non semetipso non est, esse aliis dare non potest. Igitur est, aliis quisque ille est qui rebus esse conatur, ab alio esse non accepit. Quod inde quoque liquidò comprobatur: quia si quidquid est, creatoram esse credimus, nullum in rebus finem invenimus.

Nostri ergo nos natura instruit, quod Creatorem habemus aeternum, cui suum & proprium est quod subsistit: quia si ab alio esse accepisset, prima eorum origo veraciter dici non posset. Si enim aliquando non erat, à seipso initium non habuit; sed nec primus dici potest, si ab alio esse accepit. Igitur si creator est, semper fuit. Item, quod à semetipso est, non esse non potest. Quidquid enim à semetipso est, huic idem est esse & id quod est, & consistit: quia nulla res à semetipso di-

vidi aut separari potest. Cui igitur idem est esse & id quod est, necessario semper est, quia à semetipso separari nihil potest. Si igitur quidquid à semetipso est, huic idem est esse; & id quod est, qui aliunde esse non accepit, sequitur necessario ut semper sit, utque aliunde auferri non possit: quod aliunde datum non sit. Necesse est ergo, ut quem Creatorem credimus, hunc nec principium nec finem habere posse constemus. Principium enim non habet, quod semper fuit; nec finem, quod nunquam desinit. Neque ergo aeternus præter solum Creatorem est, neque Creator nisi aeternus esse potest.

CAPVT XXIV.

Ex anima rationali divinam ostendi posse Trinitatem.

EX quo pridem de visibilibus ad invisibilia oculo contemplationis ingressi sumus, ad hoc usque via investigationis penetravimus, ut jam Creatorem rerum omnium sine principio, sine fine, sine mutabilitate esse non dubitemus, & hoc quidem non extra nos, sed in nobismetipsis invenimus. Consideremus ergo si adhuc amplius aliquid eadem ipsa natura nostra de Creatore nostro nos docet, quia fortassis non solum unum; sed & trinum ostendat. Certè mens rationalis una est, & generat de se intellectum, una unum; Quem nonnumquam dum conspiciat quam subtilis, quam verus, quam conveniens, quam jucundus sit, mox diligit eam, & complacet sibi in ipso. Videt pariter & stupet, & se tale aliquid invenire potuisse miratur. Vehementer libet semper illud aspicere, semper habere, semper illo perfrui, semper in illo delectari. Ipsum per se placeat, ipsum propter se placeat; nec aliquid est, quod extra illud quaeritur, quia in illo totum amator. In illo contemplario veritatis ad videndum delectabilis, ad habendam suavis, ad fruendum dulcis. Cum illo secum mens requiescit, nec umquam secreti sui tædio afficitur, quia unico quidem, non tamen solitario consortio letatur.

Considera ergo tria hæc, mentem, intellectum, amorem; De mente intellectus nascitur, de mente pariter & intellectu amor oritur. De sola mente intellectus, quia mens de se intellectum gignit: amor verò nec de sola mente, quia nec de solo intellectu, quia ab utrisque procedit. Primi mens, deinde mens & intellectus; postea mens, & intellectus & amor. Et hoc quidem in nobis sic est: verum in Creatore esse longe aliter, suadet ratio. Quia enim ipsum fuisse semper credimus; semper quoque sapientiam habuisse oportet consistantur. Nam si aliquando sine sapientia fuisse dicitur, quis eam postmodum sapientem fecerit, aut à quo sapientiam acceperit, nullo modo invenitur: cum & hoc absurdissimum sit, & ab omni ratione alienum, credere eum qui est fons & origo sapientiae, aliquando sine sapientia exivisse. Semper ergo in illo sapientia, semper ab illo sapientia, semper cum ipso sapientia fuit. Semper in illo sapientia, quia semper sapientiam habuit, semper sapiens fuit: semper ab illo sapientia, quia sapientiam quam habet ipse genuit: semper cum illo sapientia, quia genita se à gignente non dividit. Semper genita est, & semper gignitur, nec cum gignitur inchoans, nec cum genita est cessans. Semper gignitur, quia aeterna; semper genita est, quia perfecta.

N 2

Ea

Thom. à Ista Op. Tom. II.

Est ergo qui genuit, & est qui genitus est. Qui genuit, Pater est; qui genitus est, Filius est. Et quia qui genuit, semper genuit, aeternus Pater est: & quia qui genitus est, semper genitus est, aeterno Patri Filius coaeternus est. Item qui semper sapientiam habuit, semper sapientiam dilexit: qui verò semper dilexit, semper amorem habuit. Itaque aeterno Patri & Filio coaeternus Amor est: & tamen Pater à nullo est, Filius à Patre solo est; Amor verò à Patre simul & Filio est.

Sed quia superius Creatorem omnium summè & verè unum esse asseruimus, hæc tria in DEO unum esse substantialiter oportet conficemus. Quia item ille qui genitus est, non potest esse ille à quo genitus est; neque item ille qui à gignente & genito procedit, ille esse potest qui est gignens vel genitus: inexpugnabili ratione veritatis cogimur in Deitate Personarum trinitatem & substantiæ unitatem cognoscere. Tribus ergo in Deitate una communis est & æqualis aeternitas, & æterna æqualitas; quia non potest esse singulis dissimile, quod omnibus facit Deitas una commune. Tres ergo unum sunt, quia in tribus Personis est una substantia; sed tres unus non sunt, quia sicut distinctio Personarum unitatem Deitatis non dividit, ita & unitas Deitatis distinctionem Personarum non confundit.

CAPVT XXV.

Quod ordo conditionis & cognitionis rerum, è diverso se habeant.

QUANDO pridem de visibilibus ad invisibilia progredi cœpimus, primò à corporea creatura ad incorpoream, hoc est rationalem creaturam transivimus, ac deinde à rationali creatura usque ad sapientiam DEI pervenimus: nunc verò redeunt primò à sapientia DEI ad rationalem creaturam, deinde à rationali creatura ad creaturam corpoream habita consideratione procedemus.

Ille ordo est cognitionis, iste conditionis, quia primò corporea creatura, quæ visibilis est, in cognitione occurret; deinde à corporea creatura ad incorpoream cognitione transit, postremò viâ investigationis apertâ usque ad Conditorum utriusque pervenit. In conditione verò primo gradus ad imaginem DEI rationalis creatura facta est, deinde creatura corporea; ut creatura rationalis in ea foris agnosceret, quid à Creatore intus accepisset. In sapientia DEI est veritas, in rationali creatura imago veritatis, in corporea creatura umbra imaginis. Rationalis creatura facta est ad DEI sapientiam, corporea creatura facta est ad rationalem creaturam; propter quod omnis motus & conversio corporeæ creaturæ est ad rationalem creaturam, & omnis motus & conversio rationalis creaturæ esse debet ad DEI sapientiam: ut dum quodque suo semper superiori adhæret per conversionem, nec primæ conditionis ordinem, nec primi exemplaris in se perturbet similitudinem.

Quisquis ergo viâ investigationis de visibilibus ad invisibilia transit, primò à corporea creatura ad rationalem creaturam, deinde à rationali creatura ad corpoream creaturam descendit. Ordo autem cognitionis in mente hu-

mana semper præcedit ordinem conditionis: quia nos qui foris sumus, redire ab intimis non possumus, nisi prius oculo mentis intima pene remus. Sequitur autem semper ordo conditionis ordinem cognitionis; quia est aliquando humana immensa firmitas ad interna contemplanda vel tenuior: admissa fuerit, diu tamen ibidem stare hanc lux mutabilitatis fluxus non permittit.

CAPVT XXVI.

De tribus diebus invisibilis lucis.

POSTQUAM igitur nos, quantum DEUS largiri dignatus est, de visibilibus ad invisibilia cognitionem pervenimus, nunc jam mens nostra ad semetipsam redeat, & quid sibi ex hac cognitione utilitatis provenire possit, attendat. Quid enim nobis prodest, si in DEO cognoscimus majesticatis celsitudinem, & nullam nobis inde colligimus utilitatem? Sed ecce, dum de illo intimo divinæ contemplationis secreta revertemur, quid nobiscum afferre poterimus? Quid nisi lucem, de regione lucis venientes? Hoc enim decens & necessarium est, ut si à lucis regione venimus, ad fagendas nostras tenebras nobiscum lucem apporemus.

Et quis scire poterit quod ibi fuimus, si illuminati non redimus? Appareat ergo quod ibi fuimus, appareat quid ibi vidimus. Si ibi vidimus potentiam, apporemus lucem divini amoris: si ibi vidimus sapientiam, apporemus lucem veritatis: si ibi vidimus benignitatem, apporemus lucem dilectionis. Potentia cor penes ad amorem excitet, sapientia ignorantie tenebris cæcos illuminet, benignitas frigidis calore charitatis inflamet. Videte, quælo, quid lux sit, nisi dies; & quid tenebræ, nisi nox. Et licet oculus corporis habet diem suum & noctem suam, ita quoque oculus cordis habet diem suum & noctem suam. Tres ergo dies sunt in invisibilis lucis, quibus interioris spiritualis vitæ cursus distinguitur. Primus dies est timor, secundus est veritas, tertius est charitas. Primus dies solem suum habet cor: potentiam, secundus dies solem suum habet dies sapientiam, tertius dies solem suum habet benignitatem.

Potentia ad Patrem, sapientia ad Filium, benignitas pertinet ad Spiritum sanctum. Alii sunt dies nostri quos habemus exteriori, alii quot interiori habemus. Dies nostri exteriores, etiam cum volumus, transeunt; dies verò interiores, si volumus, permanere in æternum possunt. Nam de timore Domini dicitur, quod in seculum seculi permanet. De veritate quoque debemus non est quin permaneat in æternum: quia etiam hac vita incipiat, tunc tamen plena & perfecta in nobis erit, cum ipse, qui est veritas, post huius vitæ terminum manifestus apparebit. De charitate item dictum est, quia charitas nunquam excidit. Boni dies isti, qui nunquam transeunt: nam illi dies mali sunt, qui non solum non permanent semper, sed nec ad modicum stare possunt.

De his diebus per Prophetam dicitur: Homo sicut senem, dies eius sicut umbra declinant. Isti sunt dies quos habemus exteriori, ista dies quos dedit gratia. De illis diebus dicitur Propheta: In diebus meis invocabo; qui abibi dixit: Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Sed